

Bilişsel Kapalılık İhtiyacı Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Güvenirlik ve Geçerlik Analizi

Betül Dilara Şeker
Celal Bayar Üniversitesi

Emine Akman
Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Bilişsel Kapalılık İhtiyacı Ölçeğini (BKİÖ) Türkçe'ye uyarlayarak geçerliğini ve güvenilirliğini sınamaktır. Toplam 721 üniversite öğrencisine BKİÖ, Toplumsal Baskınlık Yönelimi Ölçeği (TBYÖ), Belirsizliğe Karşı Hoşgörüsüzlük Ölçeği (BKHÖ) ve Yetkeci Kişilik Ölçeği (YKÖ) uygulanmıştır. Daha sonra 67 kişilik ayrı bir gruba 3 hafta ara ile tekrar test uygulaması gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde Doğrulayıcı Faktör Analizi, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, Pearson momentler çarpımı bağıntı katsayısı yöntemleri kullanılmıştır. Analiz bulgularına göre ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik değerleri yeterli düzeyde bulunmuştur. İki Doğrulayıcı Faktör Analizinden elde edilen uyum iyiliği indeksleri Kruglanski'nin önerdiği beş boyutlu modele uyum sağladığını göstermektedir. BKİÖ'nün alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayılarının .60 ile .78 arasında değişirken, test tekrar test katsayılarının .74 ile .92 arasında değiştiği bulunmuştur. Ayrıca BKİÖ'nün, TBYÖ, BKHÖ ve YKÖ ile anlamlı ilişkilere sahip olduğu görülmüştür. Ek olarak, bulgular BKİÖ'nün eş zamanlı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgulara dayanarak BKİÖ'nün Türkçe formunun konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda kullanılabilir düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bilişsel Kapalılık İhtiyacı Ölçeği, kapalılık ihtiyacı, doğrulayıcı faktör analizi, geçerlik, güvenilirlik

Abstract

The purpose of this study is testing the validity and reliability of Need for Cognitive Closure Scale (NFCS) Turkish version. Tr-NFCS, Social Dominance Orientation Scale (SDOS), Intolerance for Uncertainty Scale (IUS) and Authoritarian Personality Scale (APS) is were applied to total 721 university students. Then three weeks later test-retest application was performed with a separate group of 67 participants. In data analysis, confirmatory factor analysis, Cronbach's alpha reliability coefficient, Pearson product moment correlation coefficient were used. According to the findings of the reliability and validity analysis, the scale was found to be adequate to use in Turkish language. The goodness of fit indices of two confirmatory factor analysis indicate that the Turkish version of the scale fit to Kruglanski's five -dimensional original model. Tr-NFCS internal consistency coefficients of the subscales ranged between .60 and .78; test-retest coefficients varied between .74 and .92. SDOS, IUS and APS also has been shown significant relationships with the Tr-NFCS. Tr-NFCS validity findings have demonstrated the scale has concurrent validity. As a final conclusion, it would seem from the results of this study that the Turkish version of the NFCS meets acceptable levels of validity and reliability.

Key words: Need for Cognitive Closure Scale, need for closure, confirmatory factor analysis, reliability, validity

Günlük yaşamda insanların farklı konularda bilgilerini nasıl oluşturdukları ve değiştirdikleri bilişsel motivasyonel bir bakış açısı ile Kruglanski ve Ajzen (1983) tarafından geliştirilen Günlük Epistemoloji Teorisinde incelenmiştir (Bilgin, 2003, s.106; Kruglanski ve Ajzen, 2006; Roets ve Van Hiel, 2011; Mannetti, Pierro, Kruglanski, Taris ve Bezinovic, 2002). Günlük Epistemoloji Teorisine göre; kişi günlük yaşamda farklı nedenlerle bilgi (enformasyon) arama ve karşılaştığı sorunları çözmek için bilgiye ulaşma motivasyonuna sahiptir (Kossawska ve Van Hiel, 2003; Roets ve Van Hiel, 2007; Mannetti ve ark., 2002). Bilgi, problemlerin ifade edilmesi ve çözümlenmesi şeklinde iki aşamalı bir süreçte oluşur (Bilgin, 2003, s.107). Problemin ifade edilmesi aşamasında; mevcut bilgidен hareketle hedefe ulaşmak için hipotezler oluşturulur. Bireyin oluşturduğu alternatif hipotezler; bireyin bilişsel kapasitesine, durumsal faktörlere ve bireyin o konuda sahip olduğu bilgiye bağlıdır. Problem çözüm aşamasında, oluşturulan hipotezlerden hangisinin daha uygun olduğuna karar verilir. Kişinin tercih ettiği hipotez, bildiği gerçeklikle tutarlı ise hipotezin geçerli olduğu varsayılır ve oluşturulan hipoteze güven artar. Ancak kişi hipotezle ilgili tutarsız sonuçlara sahipse, hipotez yeniden gözden geçirilir veya tümüyle terk edilir (Bailey, Dailey ve Phillips, 2005). Bireysel olarak hipotez oluşturma ve alternatif hipotez geçerliliği-geçersizliği eğilimi birbiri ile ilişkili üç motivasyondan etkilenir. Bunlar; belirli sonuca ulaşma ihtiyacı, sonucun geçersizliği korkusu ve bilişsel kapalılık ihtiyacıdır (De Backer ve Crowson, 2008; Kruglanski, 1990; Mannetti ve ark., 2002). Bunlardan belirli karar/sonuç ihtiyacı; hipotez oluşturmaya güçlendirmekte veya yeni hipotez oluşturmaya engel olmaktadır. Birey, oluşturduğu hipotezin geçersiz olabileceği korkusuyla, yargısal süreçte belirli sonuçlara ulaşmayı arzular ve bu durumun bilişsel kapalılık ihtiyacını harekete geçirdiği varsayılır (Mayselless ve Kruglanski, 1987). Bilişsel kapalılık ihtiyacı ve sonucun geçersizliğine ilişkin korku duruma bağlı değişen, durağan olmayan ve bilgi kazanım sürecini etkileyen kişisel özelliğe bağlı yapılardır (Bailey ve ark., 2005).

Bilişsel kapalılık ihtiyacı, bireyin belirli bir konuda karmaşa ve belirsizlik yerine kesin bir bilgiye ulaşma ihtiyacı, karar verme arzudur (Mannetti ve ark., 2002; Mayselless ve Kruglanski, 1987; Webster ve Kruglanski, 1994; Webster ve Kruglanski, 1998). Bir diğer ifadeyle bilişsel kapalılık ihtiyacı, bilgi ile ilişkili sorunlarla karşılaşıldığında karmaşık bilgiyi basitleştirme ve belirsizlikten kaçınma motivasyonunu ifade eder (De Backer ve Crowson, 2008). Kavramdaki 'ihtiyacı' kelimesi bir eksiği veya açığı belirtmek yerine motive olma eğilimini ifade etmektedir (Kruglanski ve Webster, 1996). Bu eğilim, bilgi işleme sürecindeki bireysel farklılıklarının nedenini ortaya koyar (Kruglanski, 1990; Webster ve Kruglanski, 1994). Bireyler yaşadıkları çevrede, belirsizlikten kaçın-

nıp durağan, kesin ve tahmin edilebilir durumları tercih ederler, tüm bu tercihler de bireyin bilişsel kapalılık ihtiyacını arttırmaktadır (Duriez, 2003). Bilişsel kapalılık ihtiyacı bireylerin sosyal çevrelerine verdikleri cevapları ve yorumlarını etkileyen bir süreç olarak değerlendirilir (Kruglanski ve Webster, 1996). Sürecin bir ucunda güçlü bilişsel kapalılık ihtiyacı varken diğer ucunda bilişsel kapalılıktan kaçınma ihtiyacı bulunmaktadır (Calogero, Bardi ve Sutton, 2009; Kruglanski ve Webster, 1996). Güçlü olarak hissedilen bilişsel kapalılık veya kapalılıktan kaçınma ihtiyacı, belirli bir durumdaki seçeneklerin faydası ve maliyeti karşılaştırılarak sonlandırılır (Chirumbolo, 2001; Webster ve Kruglanski, 1994). Bilişsel kapalılığın bireye sağladığı fayda, kararı hemen verebilme yeteneğini ve eylem ile ilgili ödülleri alma olasılığını içerirken; bilişsel kapalılığın maliyeti ise enerji harcamayı, yargı hataları yapma riskini, bir karar sonrasında seçeneklerin ve/veya özgürlüğün azaltılmasını kapsar. Bir karar veya konsensüste bilişsel kapalılık ihtiyacının fayda ve maliyetinin hesabı, bireyin kişilik özelliklerine, zihinsel yorgunluk, zaman baskısı, gürlüğü, işin özellikleri gibi durumsal faktörlere ve zamana göre değişebilir (Chirumbolo, 2001; Kossawska ve Van Hiel, 2003; Webster ve Kruglanski, 1994; 1998). Bilişsel kapalılık ihtiyacı kesin sonuca ulaşma ve hareket baskısından etkilenebilir (Webster ve Kruglanski, 1994). Belirsizliğe toleransı düşük olan bireylerin yüksek bilişsel kapalılık ihtiyacına sahip olduğu ve yüksek bilişsel kapalılık ihtiyacının, bilişsel stili ve sosyal davranışı etkileyen bir eğilim (trait) olduğu bilinmektedir (Chirumbolo, 2001).

Bilişsel kapalılık ihtiyacının temelinde aciliyet (urgency) ve kalıcılık (permanence) eğilimi olarak kabul edilen birbirine geçmiş iki ardışık eğilim olduğu düşünülmektedir. Bu sürecin ilk aşaması bilişsel kapalılığa hızlı bir şekilde ulaşma ve tutunma (seizing) eğilimini ifade eder. Bir diğer deyişle, kişi en sık ve hızlıca ulaştığı temel yargılara ulaşma eğilimindedir ve bu sürecin ertelenmesinden rahatsızlık duyar. İkinci aşamada; kişi yeni ve çelişkili bilgiye karşı kendi sahip olduğu bilgiyi veya bir önceki aşamada kazandığı bilgiyi koruma eğilimindedir, bu aşama da dondurma (freezing) eğilimi olarak kabul edilmektedir (Kruglanski ve Webster, 1996; Roets ve Van Hiel, 2007; 2011; Roets, Van Hiel ve Cornelis, 2006; Stalder, 2009). Dolayısıyla ilk eğilim, bilişsel kapalılık eksikliğini hızla giderirken, ikincisi benzer durumlarda kullanmak üzere ulaşılan bilgiyi saklar. Kruglanski ve Webster (1996) bu eğilimleri kararsız bir bakış açısından öznel sabit bir gerçekliğe yönelme ve inançların belirginleşmesi olarak ifade eder. Bu eğilimler; kişinin bilgi işleme süreçlerini etkileyerek, sahip olduğu yargıları şekillendirirken, sonradan kazandığı bilgilerle dayalı olarak mevcut bilgisini değiştirmeme eğilimine neden olmaktadır (De Grada, Kruglanski, Manetti ve Pi-erro, 1999; Roets, 2007).

Bilişsel kapalılık ihtiyacı yüksek olan bireylerde tutunma ve dondurma eğilimi ve iç grup yanlılığı artarken, farklı düşünceler reddedilir. Kişi, güvenilir sonuçlara ulaşmak için daha az hipotez oluşturur, alternatif hipotezlere düşük düzeyde duyarlılık gösterir ve kendi yargısını ulaştığı ilk bilgilere göre değerlendirir. Kişi, yargı oluşturma sürecinde daha az kapsamlı ama güvenilir basit yargıları tercih eder ve ikna çabalarına direnç gösterir (Roets, 2007; Van Hiel ve Mervielde, 2003a). Aynı zamanda, kişinin olası durumları tahmin ihtiyacı artarken, hızlı karar vermesi gerektiği için belirsizliğe, düzensizliğe, karmaşaya daha az tolerans gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca bir yargıya ulaştıktan sonra bilişsel kapalılık ihtiyacı yüksek olan kişilerin ulaştıkları kararlar üzerinde yeniden düşünme konusunda isteksiz oldukları da gözlenmiştir (De Backer ve Crowson, 2008; Kruglanski ve Webster, 1996; Mayseless ve Kruglanski, 1987). Bilişsel kapalılık ihtiyacı düşük olan kişilerin esnek düşünme yapısına sahip olduğu, daha uzun sürede karar verdiği ve belirsizliğe daha yüksek tolerans gösterdiği ortaya konulmuştur (Calogero ve ark., 2009; Kruglanski ve Webster, 1996).

Bireyin bilişsel yapısı ve karar verme süreçlerini etkileyen bilişsel kapalılık ihtiyacının algı, karar verme gibi bilişsel süreçler, grup içi ve gruplar arası süreçler, politik eğilimler, kültürlerarası farklılıklar gibi çeşitli sosyal psikolojik kavramlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Yapılan farklı çalışmalarda bilişsel kapalılık ihtiyacının bilgi işleme (Van Hiel ve Mervielde, 2002), alternatif hipotezler arama ve oluşturma (Kruglanski ve Mayseless, 1988), karar verme süreçleri (Kruglanski ve Webster, 1996; Shiloh, Koren, ve Zakay 2001; Webster ve Kruglanski, 1998) ile ilişkili olduğu ortaya konulmuştur. Aynı zamanda kavram, iknaya direnç (Kruglanski, Webster ve Klem, 1993), farklı görüşleri reddetme eğilimi (Kruglanski ve Webster, 1996), kişi içi, kişiler arası, grup veya gruplar arası süreçlerde izlenim oluşturma (Kruglanski ve Freund, 1983), değerler (Calogero ve ark., 2009), kültürleşme (Kashima ve Loh, 2006; Kosic, Kruglanski, Pierre ve Manetti, 2004), kişilik özellikleri (Heaton ve Kruglanski, 1991) ve politik eğilimler (Chirumbolo, 2001; Kossowska ve Van Hiel, 2003; Van Hiel ve Mervielde, 2004) gibi sosyal ve kişilerarası birçok olguyla ilişkili olarak değerlendirilmiştir.

Webster ve Kruglanski (1994) bilişsel kapalılık ihtiyacını beş alt öğeden oluşan tek boyutlu bir yapı olarak tanımlamıştır. Bu beş alt öğe, bilişsel kapalılık ihtiyacının temelindeki motivasyonel güçleri kapsamaktadır. Bilişsel kapalılık ihtiyacını oluşturan ilk öğe düzen tercihidir; bireyin düzensizlikten, karmaşadan kaçınmasını ve yaşamında düzeni koruma ihtiyacını ifade eder. Bir diğer öğe ise belirsizlikten rahatsızlıktır. Bu öğe; bireyin karmaşadan kaçınmasını, yaşamında açıklık istemesini ve belirsizlik içeren deneyimlerden hoşlanmamasını

kapsar. Tahmin ihtiyacı; bireyin tahmin edemediği değişikliklerden kaçınmasını ve tutarlılık ihtiyacını kapsamaktadır. Bireyin bilgi ve mücadeleden kaçınmasını, yeni bilgilere karşı isteksiz olmasını, alternatif fikirlere güven duymamasını ifade eden öge, dar görüşlülük olarak adlandırılmaktadır. Beşinci öğe olan kararlılık ise; bireyin kararsızlıktan kaçınması, seçim ve yargılarında hızlı karar verme ihtiyacıdır (Calogero ve ark., 2009; Roets ve Van Hiel, 2011; Webster ve Kruglanski, 1994). Webster ve Kruglanski (1994) bilişsel kapalılık ihtiyacı düzen tercihi, belirsizlikten rahatsızlık, tahmin ihtiyacı, dar görüşlülük ve kararlılıktan oluşan tek bir mekanizmayı yansıttığı için ölçeği tek bir boyut olarak değerlendirdikleri bilişsel kapalılık ihtiyacı ölçeğini (BKİÖ) oluşturmuştur. Ancak Neuberg, Judice ve West'in (1997) ölçekle ilgili psikometrik analizlerinde ölçek iki-faktörlü olarak ele alınmıştır. Düzen tercihi, belirsizlikten rahatsızlık, tahmin ihtiyacı ve dar görüşlülük alt boyutlarını kapsayan basit bilişsel yapı ihtiyacı ilk faktörü gösterirken; ikinci faktör kararlılık maddelerini içerir ve aynı adla anılır (Moneto ve Yip, 2004; Neuberg ve ark., 1997; Roets ve Van Hiel, 2007). Daha yakın zamanlarda, ölçek yapısının Amerikalı, Avrupalı, Avrupa kökenli Amerikalı ve Doğu Asya örneklemelerindeki ayrıntılı incelemelerinde (Kossowska ve Van Hiel, 2002; Kruglanski ve ark., 1997; Mannetti ve ark., 2002) tek faktörlü çözümün yanı sıra iki faktörlü bir çözümün de geçerli bir alternatif olabileceği görülmüştür. Bilişsel kapalılık ihtiyacını ölçtüğü varsayılan her bir alt ölçek arasında pozitif ilişki beklenmesine rağmen kararlılık alt boyutunun, BKİÖ'nün diğer alt boyutları ile anlamlı bir ilişkisi yoktur.

Bir faktör çözümü hedefleyen Doğrulamalı Faktör Analizinde kararlılık faktörünün genel bilişsel kapalılık ihtiyacı faktörüne anlamlı olarak yüklenmediği görülmüştür (Mannetti ve ark., 2002). Yapılan farklı çalışmalarda BKİÖ tek boyutlu (Webster ve Kruglanski, 1994), çok boyutlu ve kararlılık faktörünün bağımsız ve farklı bir boyut olduğu (Mannetti ve ark., 2002; Neuberg ve ark., 1997; Roets ve Van Hiel, 2011) ortaya konulmuştur. Ayrıca Neuberg ve arkadaşlarının (1997) dar görüşlülük alt boyutunun iki faktörlü modelde düşük iç tutarlılığı nedeniyle ölçekten çıkarılmasını önermiştir. Bazı çalışmalarda ise dar görüşlülük alt boyutunun maddeleri arasındaki psikometrik tutarlılık eksikliği nedeniyle bu alt ölçek ayrı olarak değerlendirilmiş veya analiz dışı bırakılarak işlem yapılmıştır (Chiu, Morris, Hong ve Menon, 2000; Mannetti ve ark., 2002; Roets ve Van Hiel, 2011).

Ölçeğin hala tartışılmakta olan bir faktör yapısına sahip olduğu bilinmektedir. Bazı çalışmalarda ölçek tek boyutlu bir yapıya sahip olarak değerlendirilirken (Kossowska ve ark., 2002; Kruglanski ve Webster, 1996; Mannetti ve ark., 2002; Webster ve Kruglanski, 1994); bazı çalışmalarda ise iki boyutlu olarak ele alınmıştır (Mannetti ve ark., 2002; Neuberg ve ark., 1997; Roets ve

Van Hiel, 2011). Bu çalışmada ölçek Webster ve Kruglanski (1994) tarafından geliştirilen orjinal tek boyutlu ve beş faktörlü yapıya sadık kalınarak kullanılmış ve psikometrik özellikleri bu yapı temel alınarak incelenmiştir.

Bu çalışmanın amacı Türkçe BKİÖ'nün geçerliğini ve güvenilirliğini değerlendirerek Türkçe adaptasyonunu sağlamaktır. BKİÖ'nün geçerliği iki ölçüte dayandırılmıştır. Öncelikle ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için BKİÖ'nün faktör yapısının özgün formundaki tek boyutlu 5 faktörlü modelle uyuyup uyuyamadığına bakılmıştır. Daha sonra ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini sınamak için Toplumsal Baskınlık Yönelimi Ölçeği (TBYÖ), Belirsizliğe Karşı Hoşgörüsüzlük Ölçeği (BKHÖ) ve Yetkeci Kişilik Ölçeği (YKÖ) kullanılmıştır. BKİÖ'nün güvenilirliğini test etmek için de iç tutarlılık, test tekrar test ve iki yarım güvenilirliği kullanılmıştır.

Yöntem

Örnekleme

Çalışmaya Celal Bayar Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 369'u (%51.2) kadın, 352'si (%48.8) erkek toplam 721 öğrenci katılmıştır. Yaşları 18 ile 43 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması 21.8'dir ($S = 2.4$). Ayrıca 34 kadın ve 33 erkek toplam 67 katılımcıya BKİÖ test tekrar test için üç hafta ara ile uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplamada beş bölümden oluşan bir form kullanılmıştır.

Bilişsel Kapalılık İhtiyacı Ölçeği (BKİÖ). Webster ve Kruglanski (1994) tarafından geliştirilen ölçek, 1 (tamamen katılma) ve 6 (tamamen karşı olma) arası puanlanan altı basamaklı Likert tipi 42 maddeden oluşmaktadır. BKİÖ, karmaşa, belirsizlik karşısında ve/veya belirli bir konu hakkında kesin bir bilgiye ulaşma isteğinin belirli bir yönünü değerlendiren beş altölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler; yaşamda yapı ve düzen arzusunu ölçen ve 10 maddeden oluşan *Düzen Tercihi*; belirsizliğin yarattığı hoşnutsuzluğu ve rahatsızlığı ölçen, 8 maddeden oluşan *Belirsizlikten Rahatsızlık*; tahmin edilebilir durumların tercihini ortaya koyan ve 9 maddeden oluşan *Tahmin İhtiyacı*; 8 maddeden oluşan ve kişinin tutarsız kanıtlar veya alternatif fikirlerle karşılaşmaya kendini hazırlama derecesini ölçen *Dar Görüşlülük*, hızlı karar verme ve doğru karar vermeyi ölçen 7 maddelik *Kararlılıktır*. Ölçekte 2-5-7-12-13-16-18-19-21-23-26-27-34-37-38-42 numaralı maddeler ters kodlanarak çalışılmıştır. Ölçek puanları 42 ile 252 arasında değişmektedir. Sonucun tüm maddelerin toplamı olarak bulunduğu ölçekte, yüksek puan bilişsel kapalılık ihtiyacının arttığına işaret etmektedir. Ancak her durumda ölçekten yüksek puan elde etmek bilişsel kapalılık ihtiyacının

arttığını göstermektedir (Colbert ve ark., 2006). BKİÖ, Felemenkçeye (Cratylus, 1995; akt., Kossowska, 2003), Lehçeye (Kossowska, 2002; akt., Kossowska, 2003), Hırvatçaya (Mannetti ve ark., 2002), İtalyancaya (Pierro ve ark., 1995; akt., Chirumbolo, 2002), Çinceye (Chiu ve ark., 2000) çevirisi yapılarak uyarlanmış ve yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğu bulunmuştur.

Toplumsal Baskınlık Yönelimi Ölçeği (TBYÖ).

TBYÖ, bireylerin ve içinde bulunduğu grupların, diğer kişiler ya da gruplar üzerinde toplumsal baskınlığa ve üstünlüğe sahip olmayı isteme düzeylerini belirlemek amacıyla Sidanius ve ark. (1994) tarafından geliştirilmiştir. 16 maddeden oluşan ölçek, "çok yanlış" ile "çok doğru" arasında değişen Likert türü 7 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan 112'dir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek toplumsal baskınlık yönelimini, düşük puanlar ise düşük toplumsal baskınlık yönelimini göstermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Karaçanta (2002) tarafından yapılmıştır ve ölçeğin Cronbach alfa değeri .85 olarak bulunmuştur.

Belirsizliğe Karşı Hoşgörüsüzlük Ölçeği (BKHÖ).

BKHÖ, Martin ve Westie tarafından 1959 yılında geliştirilmiştir (Güldü, 1998). Ölçek sekiz maddeden oluşmaktadır ve "kesinlikle katılmıyorum" ile "kesinlikle katılıyorum" arasında değişen Likert türü beş basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan puan yüksekliği belirsizliğe karşı hoşgörüsüzlük düzeyinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Güldü (1998) tarafından üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir ve ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .61 olarak bulunmuştur.

Yetkeci Kişilik Ölçeği (YKÖ).

YKÖ, McClosky ve Chong (1985) tarafından Amerika'da siyasal inanç ve eğilimlerin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. 6 maddeden oluşan ölçek Likert tipi 5 basamaklı bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe yetkeci kişilik düzeyi artmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Hasta (2002) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfası .66 olarak bulunmuştur (Güldü, 2010).

İşlem

Çeviri Çalışması. BKİÖ'nün geçerliği için araştırmacı dışında İngilizce ve Türkçe'de yetkin olan bir uzmanın görüşüne başvurulmuş ölçek çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılarak Türkçe'ye çevrilmiştir. İlk aşamada, alandan üç uzman ve bir grup doktora öğrencisi ölçeği Türkçe'ye çevirmiştir. Bu aşamada maddelerin orjinaline uygun ve toplumumuzda anlaşılır ifadeler olmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra iki dili de çok iyi düzeyde bilen bir uzman tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. Alınan görüşler ve geribildirimler sonucunda öl-

çek maddeleri gözden geçirilip, ölçek son halini almıştır.

Ölçeğin Uygulanması. Araştırmada gönüllülük esasına dayalı olarak yer alan lisans öğrencileri katılımcı olarak yer almıştır. Katılımcılara öncelikle araştırmanın amacı ve uygulama aşamasında nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgi verilmiş ve varsa soruları yanıtlandıktan sonra demografik soruları ve farklı ölçek setlerini içeren soru formu uygulanmıştır. Çalışma etik kurul ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Geçerlik Çalışmaları

Madde Analizi ve Ölçeğin Faktör Yapısının Belirlenmesi. BKİÖ' nün madde ve faktör yapısının incelenmesi için yapılan LISREL 8.80 (Jöreskog ve Sörbom, 1993) istatistik programı ile Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi ölçek geliştirme ve önceden geliştirilmiş bir ölçeğin kuramsal yapısının doğrulanmasında son derece etkili istatistiksel bir yöntemdir (Yılmaz ve Çelik, 2009, s. 101). Doğrulayıcı Faktör Analizinin en önemli temel özelliklerinden biri hipotez testine izin veren doğasıdır. Doğrulayıcı Faktör Analizi, bir ölçme aracının gizil yapısını incelemek için ölçek geliştirme süreci boyunca kullanılır (Brown, 2006, s. 54; Yılmaz ve Çelik, 2009). Uygulamalı araştırmalarda, faktör analizi genellikle, çok maddeli ölçme araçlarının psikometrik değerlendirmesi için kullanılmaktadır (Floyd ve Widaman, 1995). Bir kuramsal modeli Doğrulayıcı Faktör Analizi ile incelemek için o modelin faktör sayısı (önsel olarak belirlidir), gözlenen değişkenlerin yüklerinin bu faktörlerden hangilerine yükleneceği (önsel olarak bilinir), faktör çiftlerinin hangilerinin birbiriyle ilişkili olduğu (önceden bilinir) hakkında önceden bilgi sahibi olmak önemlidir (Brown, 2006, s. 106). Bu şekilde var olan bir kuramsal yapının doğrulanması için gerekli Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulaması yapılarak sonuçlar değerlendirilebilmektedir.

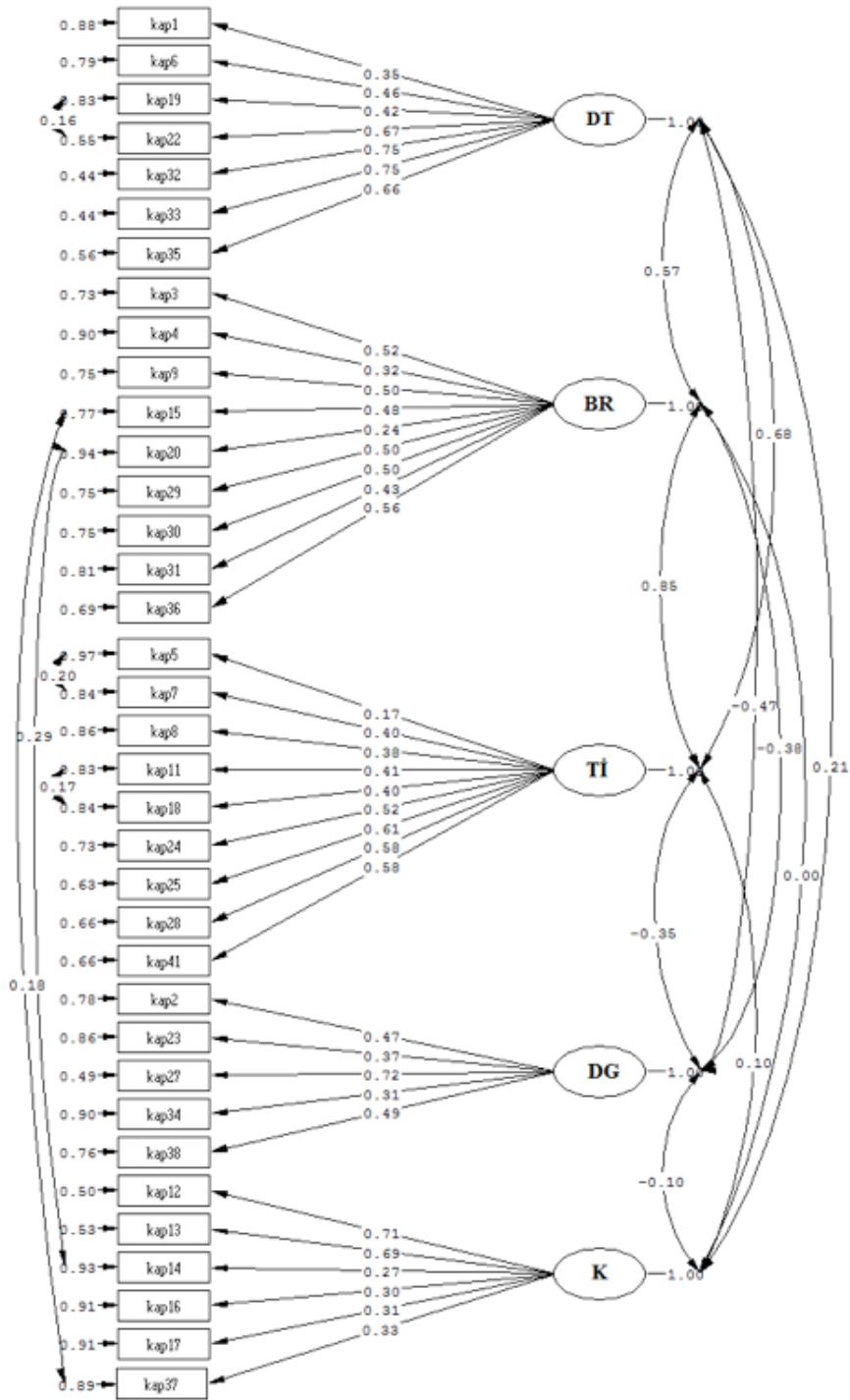
Daha önce geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ve son olarak faktör yapısı teorik olarak belirlenmiş bir ölçeğin uyarlanması aşamasında elde edilen verilerin analizlenmesinde ve bu teorik sürecin doğrulanmasında Doğrulayıcı Faktör Analizi oldukça elverişli bir analiz yaklaşımı sunmaktadır. Bu bağlamda, daha önceden Webster ve Kruglanski (1994) tarafından geliştirilen orjinal ölçekteki model temel alınarak beş faktör ve ilgili 42 madde test edilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizinin değerlendirilmesi için yol diyagramı, uyum iyiliği ölçütleri ve düzeltme önerileri göz önünde bulundurulmuştur.

Gerçekleştirilen ilk Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçekte yer alan üç gözlenen değişkenin (madde) parametre tahminlerine ilişkin t değerleri istatistiksel olarak anlamlı değildir ve faktör yapılarına ilişkin anlam-

lı tahminler içermedikleri için ölçek dışında tutulmaları uygun bulunmuştur (Yılmaz ve Çelik, 2009, s. 117). Bu üç madde ("Bir grubun inançlarına, bir kişi katılmadığı zaman bundan rahatsızlık duyarım", "Genellikle kendi görüşümü oluşturmadan önce başka görüşleri almam", "İşimin/derslerimin rutin yönlerinden hoşlanmam") önceden belirlenen yapıdaki faktörleri anlamlı bir şekilde açıklamadığı için analiz dışı bırakılarak kalan 39 maddeye ikinci bir Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır.

Ayrıca birinci Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucu düzeltme önerilerinin gerçekleştirilmesiyle orijinal ölçekte düzen tercihi faktöründe yer alan "Planlarımı son anda değiştirmekten nefret ederim" maddesi tahmin ihtiyacı faktöründe daha yüksek bir standardize regresyon ağırlığına sahip olduğundan ve bu madde tahmin ihtiyacı faktörüne daha uygun bir ifade olduğundan bu faktör altına yerleştirilmiştir. Aynı işlem orijinal ölçekte tahmin ihtiyacı faktöründe yer alan "Bir problemi çözmeye çalıştığımda sıklıkla, o kadar çok seçenek görürüm ki, bundan kafam karışır" maddesi ise kararlılık faktöründe daha yüksek bir standardize regresyon ağırlığına sahip olduğundan ve kuramsal olarak kararlılık faktörü ile daha ilgili bulunduğundan dolayı bu faktör altına taşınmıştır.

Belirlenen faktörlerle anlamlı ilişkisi olmadığı belirtilen 3 madde ölçekten çıkarıldıktan ve analiz çıktılarında önerilen modifikasyon indeksleri uygulandıktan sonra kalan 39 madde ile ve iki maddenin yer aldıkları faktörlerde değişiklik yapıldıktan sonra ikinci Doğrulayıcı Faktör Analizinden elde edilen uyum iyiliği indeksleri, BKİÖ'nün orijinal formundaki gibi beş faktörlü yapıya uyduğunu göstermektedir [χ^2 (687, $N = 721$) = 1887.21, $p < .01$]. Hipotetik olarak doğrulanmaya çalışılan modeller için χ^2/df , RMSEA ve CFI istatistiksel uyum ölçütleri olarak kullanılmıştır. İyi bir model için χ^2/df oranı küçük bir değer olması beklenir. Bu oran 2 ve 3 arasında ise verinin model ile uyumunun kabul edilebilir veya iyi olduğunu göstermektedir (Yılmaz ve Çelik, 2009, s.124). Modele ilişkin uyum iyiliği indekslerine göre χ^2/df oranı büyük örneklerde mükemmel uyum düzeyinde (Brown, 2006, s. 89; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012, s. 271) 2.75 olarak bulunmuştur. RMSEA değerinin .05'ten küçük veya eşit olması mükemmel bir uyumu, .10'dan büyük olması ise modelin kabul edilemeyeceğini göstermektedir (Brown, 2006, s. 84) ve bu çalışmada RMSEA = .049, SRMR = .062 olarak mükemmel uyum düzeyinde olduğu görülmüştür. Karşılaştırmalı uyum indeksinde CFI, AGFI ve NNFI'nın 0 ile 1 arasında değerler olması beklenir ve bu değer yükseldikçe uyum iyiliğinin de arttığı kabul edilmektedir (Brown, 2006, s. 86). Çalışmada CFI = .91, AGFI = .87 ve NNFI = .91 olarak bulunmuştur ve yüksek değerler iyi uyumun göstergesi olduğundan CFI, AGFI, NNFI değerlerinin iyi uyum düzeyinde ol-

Şekil 1. Düzeltme İndeksleri Sonucu Yol Diyagramı

duğu görülmüştür. Doğrulayıcı Faktör Analizi bulguları sonucunda BKİÖ'nün düzen tercihi faktöründe 1, 6, 19, 22, 26, 32, 33 ve 35. madde; belirsizlikten rahatsızlık faktöründe 3, 4, 9, 15, 20, 29, 30, 31 ve 36, 39. madde; tahmin ihtiyacı faktöründe 5, 7, 8, 11, 18, 24, 25, 28 ve 41. madde; dar görüşlülük faktöründe 2, 21, 23, 27, 34 ve 38. Madde, kararlılık faktöründe ise 12, 13, 14, 16, 17 ve 37. madde yer almıştır.

Ayrıca BKİÖ'deki her bir maddenin madde toplam test korelasyonları ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Maddelerin ölçek puanıyla yüksek korelasyonlara sahip olması aynı faktör altında ölçüm yaptıklarının göstergesi olarak kabul edilmektedir (Tezbaşaran, 1997, s. 28). Bu bağlamda BKİÖ'nün 5 faktörü altında toplanan maddeler ayrı birer ölçek olarak kabul edilerek maddelerin toplam puan ile ilişkisine bakılmıştır. Madde toplam korelasyon puanlarının .15'in altına düşmemesi gerekliliği (Cunningham, 1997, s. 99; Liou, 2007, s. 177) göz önüne alınarak, ilk yapılan analiz bulgularına göre .15 in altında madde toplam korelasyonu bulunan dar görüşlülük faktöründe yer alan "Verdiğim kararların çoğunu daha sonra sorgularım", düzen tercihi faktöründe yer alan "Amaçların ve gerekli koşulların açıkça belirtilmediği bir sınıfta daha iyi öğrenebileceğimi düşünüyorum" ve belirsizlikten rahatsızlık faktöründe yer alan "Belirsizlik durumunda kalmaktansa kötü haber almayı tercih ederim" maddeleri de ölçekten çıkarılmıştır. Bu durumda ölçekte kalan 36 madde tekrar üçüncü bir Doğrulayıcı Faktör Analizi ile incelenmiştir ve elde edilen uyum iyiliği indeksleri BKİÖ'nün orijinal formundaki gibi beş faktörlü yapıya uyduğunu göstermektedir [$\chi^2(579, N = 721) = 1570.95, p < .01$]. Modele ilişkin uyum iyiliği indekslerine göre $\chi^2/df = 2.71$ olarak mükemmel uyum düzeyinde bulunmuştur. RMSEA değeri 0.049 ve SRMR değeri .061 olarak bulunmuş ve modelin mükemmel uyum düzeyinde olduğu görülmüştür. Karşılaştırmalı uyum indeksinde CFI = .92, AGFI = .88 ve NNFI = .92 olarak bulunmuştur ve yüksek değerler iyi uyumun göstergesi olduğundan CFI, AGFI, NNFI değerlerinin iyi uyum düzeyinde olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı Faktör Analizi bulguları sonucunda BKİÖ'nün düzen tercihi faktöründe 1, 6, 19, 22, 32, 33 ve 35. madde; belirsizlikten rahatsızlık faktöründe 3, 4, 9, 15, 20, 29, 30, 31 ve 36. madde; tahmin ihtiyacı faktöründe 5, 7, 8, 11, 18, 24, 25, 28 ve 41. madde; dar görüşlülük faktöründe 2, 23, 27, 34 ve 38. Madde, kararlılık faktöründe ise 12, 13, 14, 16, 17 ve 37. madde yer almıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonrası ölçeğe ait yol diyagramı Şekil 1'de gösterilmiştir. Ayrıca ölçeğin ikinci kez madde toplam test korelasyonları ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve bu analize ilişkin bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Bu durum ölçek için önerilen 5 faktörlü modelin Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda doğrulandığına

işaret etmektedir. Model veri uyumuna ilişkin değerlerin tamamı dikkate alındığında, kurulan modelin veriyle iyi ve yeterli düzeyde bir uyum gösterdiği, bu nedenle ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğu Türkçe ölçeği oluşturulan maddelerin 5 faktörle bilişsel kapalılık ihtiyacının alt boyutlarını değerlendirdiği söylenebilir. Tüm bu bulgular ölçeğin tatmin edici düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğuna ilişkin kanıt olarak değerlendirilmiştir.

Bu aşamada, faktör analizi sonucunda bulunmuş olan alt faktörlerin birbirleriyle olan ilişkilerine bakılmıştır. Sonuçlar, Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, ölçekten elde edilen puanlarla alt faktörlere ait hesaplanan alt ölçek puanları arasındaki gözlenen korelasyonlar .08 ile .71 arasında değişmektedir ve bu korelasyon katsayıları .01 ve .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Korelasyonlar beklenen düzeydedir ve daha önce yapılan çalışmalara ait bulgularla tutarlılık göstermektedir (Moneta ve Yip, 2004; Roets ve Van Hiel, 2011).

Ölçüt Bağımlı Geçerlik. İlgili literatürde bilişsel kapalılık ihtiyacı daha yüksek olan bireylerin belirsizliğe karşı hoşgörüsüzlük düzeylerinin daha yüksek olduğuna, daha yüksek düzeyde toplumsal baskınlık yönelimi ve yetkeci kişilik özelliklerine sahip olduklarına işaret eden bulgular gözlenmiştir (Berenbaum, Bredemeier ve Thompson, 2008; Roets ve Van Hiel, 2011). Bu olgu dikkate alınarak BKİÖ'nün ölçüt bağımlı geçerliğini incelemek için TBYÖ, BKHÖ ve YKÖ uygulanmış ve ölçekler arasındaki ilişkiler Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi ile sınanmıştır. BKİÖ'nin puanları ile belirtilen ölçeklerin puanları arasında pozitif yönde ve yeterli düzeyde bir ilişki beklenilmektedir.

TBYÖ, BKHÖ ve YKÖ ile BKİÖ'nün alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar Tablo 2'de gösterildiği üzere genel olarak beklendik düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($r = -.08 - .29, p < .05 - .01$ aralığında). Sadece BKİÖ'nün kararlılık alt ölçeğinin BKHÖ ile anlamlı korelasyon göstermediği gözlenmiştir ve kararlılık alt ölçeğinin BKİÖ ile ilişkili olmaması da beklenen sonuçlardandır.

BKİÖ'nün alt ölçekleri ile TBYÖ arasındaki korelasyonlar beklenenin tersi yönde fakat anlamlı düzeydedir ve $r = -.08, p < .05$ ile $r = -.22, p < .01$ arasında değişmektedir. TBYÖ ile BKİÖ'nün dört alt ölçeğinin negatif yönde ilişkili olması, toplumsal baskınlık yönelimi kişinin gruba dayalı hiyerarşik bir sistemi destekleme düzeyini ifade eder ve dış gruplar üzerine odaklanır yani gruplar arası bir olgudur. Toplumsal baskınlık yönelimi ait olunan grubun diğer gruplar üzerinde baskınlığını ve üstünlüğünü sürdürme arzusunu vurgular (Güldü, 2011). Çalışmada yer alan öğrenci grubu ise çoğunlukla toplumda diğer gruplar üzerinde baskınlığı ve üstünlüğü açısından öne çıkan bir grup olarak değerlendirilmediği için bilgi kazanım sürecini etkileyen kişisel özelliğe bağ-

Tablo 1. BKİÖ'nün Madde Toplam Test Korelasyonları, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile Faktör Yapısına İlişkin Analiz Sonuçları

	<i>Ort.</i>	<i>S</i>	<i>R</i>	<i>DT</i>	<i>BR</i>	<i>Tİ</i>	<i>DG</i>	<i>K</i>
İş yerinde düzen ve kuralların açık olmasının başarı için esas olduğunu düşünüyorum	5.32	0.97	.31	.35				
Saatleri belli, düzenli bir hayatı mizacıma uygun buluyorum	4.59	1.35	.45	.46				
Benim kişisel yerim (oda, ev, dükkan vs.) genellikle karışık ve düzensizdir	4.39	1.62	.40	.42				
Bana göre tertip ve düzen, iyi bir öğrencinin en temel özellikleridir	4.72	1.38	.63	.67				
Bana göre, istikrarlı bir hayat tarzına sahip olma, hayatımı çok daha keyifli hale getiriyor	4.74	1.28	.63	.75				
Açık ve düzenli bir hayat tarzından keyif alırım	4.81	1.23	.62	.75				
Her şey için bir planın ve yerin olmasından hoşlanırım	4.72	1.18	.53	.66				
Belirsiz durumlardan hoşlanmam	5.31	1.06	.43		.52			
Birden fazla cevabı olan sorulardan hoşlanmam.	4.37	1.52	.30		.32			
Başıma gelen bir olayın sebebini anlamadığım zaman rahatsız olurum	4.99	1.26	.35		.50			
Önemli bir konu hakkında aklım karıştığında kendimi çok kötü hissederim	4.55	1.26	.34		.48			
Çoğu sosyal çatışmada, hangi tarafın haklı veya haksız olduğunu kolaylıkla anlarım	4.60	1.14	.17		.24			
İnsanların her zaman ne düşündüklerini bilmekten hoşlanırım	4.70	1.24	.37		.50			
Bir kişinin sözünün çok farklı anlamlara gelebilecek olmasından hoşlanmam	4.64	2.74	.22		.50			
Kararsız görünen birini dinlemeyi sıkıcı bulurum	4.31	1.52	.33		.43			
Bir kimsenin niyetinin ve kastının açık olmaması beni rahatsız eder	4.79	1.38	.37		.56			
Ne yapacağı belli olmayan arkadaşlarımdan hoşlanırım	4.29	1.80	.22			.17		
Beni neyin beklediğini bilmediğim bir duruma girmenin belirsizliği hoşuma gider	4.40	1.52	.39			.40		
Dışarı yemeğe çıktığım zaman daha önceden gittiğim yerleri tercih ederim çünkü beni neyin beklediğini bilirim	4.42	1.34	.24			.38		
Planlarımı son anda değiştirmekten nefret ederim	4.65	1.42	.24			.41		
Planlarımı son anda değiştirmeyi eğlenceli buluyorum	4.71	1.40	.36			.40		
Ne yapacağı belirsiz insanlarla birlikte olmaktan hoşlanmam	4.64	1.48	.32			.52		
Tanıdık arkadaşlarla birlikte olmayı tercih ederim; çünkü onlardan ne bekleyeceğimi bilirim	4.90	1.16	.44			.61		
Ne olup biteceğini bilmediğim yeni bir durumda bulunmaktan hoşlanmam.	4.47	1.40	.41			.58		
Sonrasını tahmin edemediğim durumlardan hoşlanmam.	4.59	1.31	.40			.50		
Bir şey hakkında fikir geliştirdikten sonra bile başka bir görüşü dikkate almaya her zaman istekliyimdir	2.11	1.02	.33				.47	
Pek çok çatışmaya baktığımda genellikle iki tarafın da haklı olduğu yanları görürüm	2.63	1.25	.28				.37	
Bir problem hakkında düşünürken çözüm konusunda olası farklı görüşleri dikkate alırım	2.14	1.08	.42				.72	
Benden farklı görüşlere sahip insanlarla ilişkiye girmeyi tercih ederim	2.91	1.43	.21				.31	
Karşılaştığım sorunların olası pek çok çözümünü daima görürüm	2.57	1.10	.34				.49	
Ben, kendimi kararsız biri olarak tanımlayabilirim	3.77	1.67	.45					.71
Alışverişe gittiğimde, tam olarak ne istediğime karar vermekte zorlanırım	3.43	1.66	.46					.69
Problemlerle karşılaştığımda en iyi çözümün ne olduğunu genellikle çabuk bulurum	4.39	1.12	.23					.27
Önemli kararları son ana kadar bekletme eğilimindeyim	3.44	1.8	.23					.30
Önemli kararları genellikle hızlı ve kendimden emin bir şekilde veririm	3.82	1.48	.32					.31
Bir problemi çözmeye çalıştığımda sıklıkla, o kadar çok seçenek görürüm ki, bundan kafam karışır	3.15	1.42	.32					.33

Not. DT = Düzen Tercih; BR = Belirsizlikten Rahatsızlık; Tİ = Tahmin ihtiyacı; DG = Dar Görüşlülük, K = Kararlılık

lı bir yapı olan bilişsel kapalılık ihtiyacı (Bailey ve ark., 2005) ile negatif yönde ilişkili bulunmuş olabilir. Öte yandan, dar görüşlülük alt ölçeği TBYÖ ile pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum, dar görüşlülük alt ölçeğinin bazı çalışmalarda psikometrik tutarlılık bakımından diğer alt ölçeklerle daha düşük düzeyde uyumlu olması ile açıklanabilir (Roets ve Van Hiel, 2011).

Diğer taraftan, BKİÖ'nün diğer alt ölçekleri ile BKHÖ arasındaki korelasyonlar da beklendiği yönde ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($r = -.10 - .24, p < .05 - .01$). BKİÖ alt ölçeklerinden belirsizlikten rahatsızlığın BKHÖ ile en yüksek ilişkiyi gösteren alt ölçek olması rağmen, bu korelasyonun daha güçlü olması beklenebilir. Ancak, BKHÖ'nün belirsiz durumları tehdit kaynağı olarak algılama durumunu değerlendirdiği (Güldü, 2010) ve bu değerlendirmenin daha toplumsal, ahlaki ve sınıflandırmacı nitelikte olduğu düşünülmektedir. BKİÖ'nün belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeğinin ise daha farklı bir olgu olan günlük yaşamda bireyin karşılaştığı belirsiz durumlardan hissettiği rahatsızlığı değerlendirmektedir. Bu bakımdan aralarındaki korelasyonun çok yüksek bulunmayışının olağan olduğu ifade edilebilir.

BKİÖ'nün alt ölçekleri ile YKÖ arasında da beklenen düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuş ve bu ilişkilerin, $r = -.08 - .29, p < .05 - .01$, arasında değiştiği gözlenmiştir. Ayrıca düzen tercihi alt ölçeğinin en yüksek korelasyonu YKÖ ile göstermesi önemli görülmektedir. BKİÖ'nün dar görüşlülük ve kararlılık alt ölçeklerinin ölçeğin tamamından farklı olarak YKÖ ile negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan farklı çalışmalarda BKİÖ'nün kararlılık alt ölçeğinin diğer alt ölçeklerden farklı bir boyut olarak ele alındığı (Neuberg ve ark., 1997; Roets ve Van Hiel, 2007); ayrıca bazı çalışmalarda ise dar görüşlülük alt ölçeğinin de ayrı bir boyut olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir (Roets ve Van Hiel,

2011). Bu bulgular, BKİÖ'nün alt ölçeklerinin bilişsel kapalılık ihtiyacını ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik Çalışmaları

İç Tutarlık Güvenirliliği. Ölçeğin güvenirliliğini test etmek amacıyla iç tutarlık güvenirliliği kullanılmıştır. BKİÖ'nün iç tutarlığını belirlemek amacıyla Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Geçerlik çalışmaları sonucu oluşan beş faktörlü BKİÖ'nin genel Cronbach alfa katsayısı .72 ($N = 608$; madde sayısı = 36) olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin beş alt ölçeği için ayrı güvenirlilik hesaplamaları yapmak amacıyla her alt ölçek için ayrı Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır. Yedi maddeden oluşan düzen tercihi alt ölçeği için .78, dokuz maddeden oluşan belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeği için .61, dokuz maddeden oluşan tahmin ihtiyacı alt ölçeği için .66, beş maddeden oluşan dar görüşlülük alt ölçeği için .55 ve altı maddeden oluşan kararlılık alt ölçeği için .60 olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre BKİÖ ve alt ölçeklerinin iç tutarlık güvenirliliği açısından yeterli değerlere sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca, bu çalışmada bulunan tüm Cronbach alfa katsayıları Moneta ve Yip (2004) ile Roets ve Van Hiel'in (2011) çalışmaları ile yüksek bir tutarlık göstermektedir. Özellikle dar görüşlülük ve kararlılık alt ölçekleri için ölçeğin genel yapısına göre daha düşük çıkan iç tutarlılık katsayıları bu alt ölçeklerin genel ölçek yapısıyla daha düşük ya da negatif olan ilişkilerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Test Tekrar Test Güvenirliliği. BKİÖ'nün zaman içinde gösterdiği tutarlılığın incelenmesi için test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Ölçek üç hafta ara ile 67 katılımcıya (34 = kadın, 33 = erkek) uygulanmış ve ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre belirlenen alt ölçeklerini temel alan test tekrar test güvenirliliği hesaplanmıştır.

Tablo 2. Bilişsel Kapalılık İhtiyacı ve Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyonlar

Bilişsel Kapalılık İhtiyacı Ölçeği	1	2	3	4	5	TBYÖ	BKHÖ	YKÖ
1. Faktör	-					-.22**	.23**	.29**
2. Faktör	.37**	-				-.11**	.24**	.24**
3. Faktör	.49**	.46**	-			-.22**	.20**	.19**
4. Faktör	-.37**	-.29**	-.15**	-		.21**	-.10	-.17**
5. Faktör	.11**	-.08*	.03	-.09*	-	-.08*	-.01	-.08*
BKİÖ (Toplam)	.71**	.69**	.79**	-.14**	.35**	-.22**	.24**	.22**

* $p < .05$, ** $p < .01$

Not. 1. Faktör = Düzen Tercihi; 2. Faktör = Belirsizlikten Rahatsızlık; 3. Faktör = Tahmin İhtiyacı
4. Faktör = Dar Görüşlülük, 5. Faktör = Kararlılık

Analiz sonuçlarına göre düzen tercihi alt ölçeği için Pearson korelasyon katsayıları .74 ile .87 ($p < .01$) arasında, belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeği için .78 ile .91 ($p < .01$) arasında, tahmin ihtiyacı alt ölçeği için .79 ile .91 ($p < .01$) arasında, dar görüşlülük alt ölçeği için .78 ile .92 ($p < .01$) arasında ve kararlılık boyutu için .83 ile .91 ($p < .01$) arasında bulunmuştur. Bir çok araştırmacıya göre .70 ve üzeri değerler test tekrar test güvenilirliğinin sağlanması için yeterli görünmektedir (McIntire ve Miller, 2000, s. 170). Bu bağlamda BKİÖ için bulunan test tekrar test güvenilirlik katsayısının oldukça yeterli düzeyde olduğu görülmektedir.

İki Yarım Güvenirliği. BKİÖ'nün güvenilirliğinin test etme kapsamında ayrıca iki yarım yöntemi de kullanılmıştır. Bu aşamada ölçeğin ayrı yapılara sahip olduğu saptanan beş alt ölçek için ayrı analizler yapılarak iki yarım güvenirliliği incelenmiştir. Düzen tercihi alt ölçeği için iki-yarım güvenirliliği (Guttman Split Half) .75 olarak belirlenmiştir, (4 maddeden oluşan ilk yarı için .59, 3 maddeden oluşan ikinci yarı için .74). Belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeği için iki-yarım güvenirliliği 0.54 olarak belirlenmiştir (5 maddeden oluşan ilk yarı için .54, 4 maddeden oluşan ikinci yarı için .43). Tahmin ihtiyacı alt ölçeği için iki-yarım güvenirliliği 0.57 olarak belirlenmiştir (5 maddeden oluşan ilk yarı için .50, 4 maddeden oluşan ikinci yarı için .62). Dar görüşlülük alt ölçeği için iki-yarım güvenirliliği 0.54 olarak belirlenmiştir (3 maddeden oluşan ilk yarı için .47, 2 maddeden oluşan ikinci yarı için .19). Kararlılık ölçeği için iki-yarım güvenirliliği 0.51 olarak belirlenmiştir (3 maddeden oluşan ilk yarı için .57, 3 maddeden oluşan ikinci yarı için .39). Bu bulgular değerlendirildiğinde, BKİÖ'nün iki yarım güvenirliliğinin yeterli düzeyde olduğu görülmektedir.

Tartışma

BKİÖ, insanların bilişsel süreçleri üzerinde önemli etmenlerden biri olan bilişsel kapalılık ihtiyacını ölçmek amacıyla geliştirilen ve Felemenkçeye (Cratylus, 1995; akt., Kossowska, 2003), Lehçeye (Kossowska, 2002; akt., Kossowska, 2003), Hırvatçaya (Mannetti ve ark., 2002), İtalyancaya (akt., Chirumbolo, 2002; Pierro ve ark., 1995), Çinceye (Chiu ve ark., 2000) uyarlanmış bir ölçektir. Ölçme aracının Çince uyarlanmasında kararlılık ve dar görüşlülük, İtalyanca uyarlanmasında ise kararlılık alt ölçekleri dışarıda tutulmuş, diğer uyarlamalarında ise 42 maddelik orijinal forma bağlı kalarak değerlendirme yapılmış, ölçeğin yeterli geçerliğe ve güvenirliliğe sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise Türkçe BKİÖ'nün geçerliğini ve güvenirliliğini sınamak amaçlanmıştır. Ayrıca, BKİÖ'nün Türkçeye uyarlanmasının kuramsal ve uygulamaya yönelik önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bilişsel kapalılık ihtiyacını ölçme gereksinimi göz önünde bulundurularak yapılan bu çalışmada BKİÖ

Türkçe'ye çevrilerek 42 maddelik formunun psikometrik özellikleri araştırılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular BKİÖ'nün yeterli düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Bilişsel kapalılık ihtiyacını ortaya koyan 42 maddelik BKİÖ formunun Webster ve Kruglanski'nin (1994), önerdiği 5 faktörlü ölçek yapısı ile uyuşup uyuşmadığını sınamak için birinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Birinci analiz sonucunda bazı maddelerin yüklerinin anlamlı olmadığı görülmüş ve faktör yapıları ile anlamlı ilişkisi bulunmayan bu üç madde ölçekten çıkarılmıştır. İlk aşamada ölçekten çıkarılan bu üç maddenin t değerlerinin anlamlı çıkması bu maddelerin Türkiye örneklemindeki öğrenciler tarafından yeterince anlaşılamadığı anlamına gelebilir. Örneğin, 10. madde olan "Bir grubun inançlarına, bir kişi katılmadığı zaman bundan rahatsızlık duyarım" maddesinde yer alan grup kavramının açık bir ifade olarak anlaşılıyor olabileceği dolayısıyla anlamsız bir t değerine sahip olması nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır.

İkinci kez gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği indekslerinin yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Daha sonra ölçek madde toplam analizine tabi tutulmuş ve üç maddenin ait oldukları alt faktörle korelasyonlarının kabul edilebilir düzeyin (.15) altında (Cunningham, 1997, s. 99; Liou, 2007, s. 177) kaldığı gözlenmiş ve bu maddeler de ölçekten çıkarılmıştır. İkinci aşamada ölçekten çıkarılan üç maddenin de Türkiye örneklemindeki öğrenciler tarafından anlaşılmamış olabileceği düşünülmektedir. Ölçüm modelinden 6 madde çıkartıldıktan sonra 36 maddeden oluşan ölçeğin yeni formu için birinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin bu formu için χ^2/df ve RMSA değerlerinin mükemmel uyum düzeyinde olduğunu, CFI ve AGFI değerlerinin ise kabul edilebilir düzeylerin üstünde olup beş faktörlü modelin yapı geçerliğinin doğrulandığı görülmüştür (Çokluk ve ark., 2012, s. 271). Ayrıca analiz sonucu düzeltme önerileri göz önünde bulundurularak düzen tercihi faktöründe yer alan bir madde tahmin ihtiyacı faktörüne; tahmin ihtiyacı faktöründe yer alan diğer bir madde ise kararlılık faktörünün altına taşınmıştır. Ek olarak gerçekleştirilen ikinci madde toplam analizi de 6 madde çıkarıldıktan sonra ölçeğin kalan her bir maddesinin altında toplandıkları faktörler ile aynı boyutta ölçme yaptıklarını göstererek yapı geçerliğini desteklemiştir.

BKİÖ'nün alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar incelendiğinde Tablo 2'de görüldüğü üzere farklı çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla benzer sonuçlara ulaşılmış olması yapı geçerliğinin bir diğer göstergesidir (Mannetti ve ark., 2002; Moneta ve Yip, 2004; Neuberger ve ark., 1997; Roets ve Van Hiel, 2007; 2011). Düzen tercihi, tahmin ihtiyacı ve belirsizlikten rahatsızlık faktörlerinin birbiri ile pozitif ilişkili olduğu görülürken, dar görüş-

lülüğün diğer faktörlerle negatif ilişkili olduğu kararlılık faktörünün ise diğer faktörlerle düşük negatif ilişkili veya ilişkisiz olduğu gözlenmiştir.

Ayrıca BKİÖ'nün Türkçe formunun ölçüt bağıntılı geçerliğinin incelenmesi için ölçeğin, TBYÖ, BKHÖ ve YKÖ ile arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. BKİÖ'nün Türkçe formunun geçerliliğini destekleyen bulgulardan biri ölçekten elde edilen bilişsel kapalılık ihtiyacına yönelik hem toplam hem de alt ölçek puanlarının TBYÖ, BKHÖ ve YKÖ ile ilişkilerinden çoğunun beklenen yönde anlamlı olması olarak kabul edilebilir. BKİÖ'nün alt ölçekleri ile TBYÖ'nün arasındaki korelasyonlar anlamlı düzeyde fakat daha önce yapılan çalışmalarda ulaşılanın (Roets ve Van Hiel, 2011; Van Hiel ve ark., 2004) tersi şekilde negatif yönde bulunmuştur. Bunun nedeni olarak çalışmada yer alan çoğunlukla toplumda öne çıkan bir grup olarak değerlendirilmeyen öğrenci grubu için bilgi kazanım sürecini etkileyen kişisel özelliğe bağlı bir yapı olan bilişsel kapalılık ihtiyacı ile ait olunan grubun diğer gruplar üzerinde baskınlığını ve üstünlüğünü sürdürme arzusunu vurgulayan toplumsal baskınlık yönelimi negatif yönde ilişkili bulunmuş olabilir. Sadece dar görüşlülük alt ölçeğinin Tablo 2'de görüldüğü gibi TBYÖ ile beklenen düzeyde ve yönde pozitif korelasyona sahip olduğu gözlenmiştir. Bilişsel kapalılık ihtiyacının toplumsal baskınlık yönelimi ile ilişkisi olması beklenen ve ölçülen yapı açısından en yüksek benzerlik göstermesi öngörülen dargörüşlülük alt ölçeği ile ilişkisinin pozitif yönde olduğu görülmüştür. Bir diğer ifade ile kişideki toplumsal baskınlık yöneliminin bilişsel olarak dar ve dikotomik bir yapı ile bağıntılı olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca BKİÖ'nün BKHÖ ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için korelasyon katsayıları hesaplanarak ölçüt geçerliliği incelenmiştir. Berenbaum ve arkadaşlarının (2008) ortaya koyduğu üzere BKİÖ'nün düzen tercihi, belirsizlikten rahatsızlık ve tahmin ihtiyacı alt ölçekleri ile BKHÖ arasında beklenen yönde ve düzeyde pozitif ilişkiye sahip olduğu gözlenmiştir. BKİÖ alt ölçeklerinden belirsizlikten rahatsızlığın BKHÖ ile ilişkili olmasına rağmen beklenen düzeyde olmaması BKİÖ'nün belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeğinin günlük yaşamda bireyin karşılaştığı belirsiz durumlardan rahatsızlık duymasını değerlendirmesi ile açıklanabilir. Öte yandan, belirsizlikten rahatsızlık alt ölçeği ile BKHÖ arasındaki korelasyonun yüksek bulunmaması BKHÖ'nün daha geniş bir bağlamdaki belirsiz durumları tehdit kaynağı olarak algılamaya durumunu değerlendiren (Güldü, 2010) yapısından kaynaklanabilir. Ayrıca BKHÖ ile dar görüşlülük alt ölçeği arasında ise düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişkinin olduğu, kararlılık alt ölçeği ile de anlamlı bir ilişki sergilemediği saptanmıştır. Bu durum, dar görüşlülük ve kararlılık alt ölçeklerinin bazı çalışmalarda vurgulandığı gibi (Roets ve Van

Hiel, 2011) psikometrik tutarlılık bakımından diğer alt ölçeklerle daha az uyumlu olmaları ile açıklanabilir.

Daha önce yapılan çalışmalarda YKÖ ile BKHÖ (Hasta, 2002), ve TBYÖ'nün (Güldü, 1998; 2011) benzer bilişsel süreçleri değerlendirdiği için birlikte kullanıldığı görülmüştür. Farklı çalışmalarda da BKİÖ ile (Van Hiel ve ark., 2004; Roets ve Van Hiel, 2011) TBYÖ ve BKHÖ (Berenbaum ve ark., 2008) ilişkili olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde bilişsel kapalılık ihtiyacı ile yetkeci kişilik özelliklerinin ilişkili olabileceği düşünülmüş ve beklendiği şekilde BKİÖ puanları ile YKÖ puanlarının pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Tüm bu sonuçlar BKİÖ'nün ölçüt geçerliğini sağladığını göstermektedir.

BKİÖ'nün ve alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayılarının yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur. Buna göre alt ölçek maddelerinin benzer konuları ölçtüğü ve birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. BKİÖ'nün iç tutarlılık katsayıları diğer bir çok çalışmada (Mannetti ve ark., 2002; Roets ve Van Hiel, 2007; Stalder, 2009; Van Hiel ve ark., 2004) elde edilen katsayılarla benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda test tekrar test yöntemi ile sınınan ölçeğin zaman içindeki tutarlılığı da daha önce bildirilen değerlerle oldukça benzer şekilde yüksek bulunmuştur (Shiloh ve ark., 2001). Ölçeğin iki yarım güvenilirliğinin de analiz bulgularına göre yeterli düzeyde olduğu saptanmıştır. Böylece BKİÖ'nün güvenilirliğinin Türkiye örneklemindeki öğrencilerde duyarlı, tutarlı ve güvenilir sonuçlar verebilecek özellikle bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak bu çalışmadan elde edilen bulgular, BKİÖ kabul edilebilir düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Buna rağmen bu çalışma bazı sınırlılıklar da içermektedir. Çalışmanın sonuçları açısından ölçeğin kullanımında ve sonuçların genellenmesinde çalışma bulgularının öğrenci örnekleminde elde edilmiş olması göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmadaki öğrenci örnekleminin yaş aralığının genişliği bu sınırlılık üzerinde iyileştirici bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise bilişsel kapalılık ihtiyacı kavramı ile ilgili ülkemizde yapılan ilk çalışma olmasıdır. Çalışmada ulaşılan bulgular bilişsel kapalılık ihtiyacı konusundaki literatür ile paralellik göstermektedir. Farklı kültürlerle özgü dinamiklerin değerlendirilmesi bilişsel kapalılık ihtiyacı kavramı ile ilişkili yapıların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. Bireylerin sosyal çevrelerine verdikleri tepkiler üzerinde etkili bir süreç olan bilişsel kapalılık ihtiyacının (Kruglanski ve Webster, 1996) hem bireyci hem toplulukçu öğeleri barındıran Türk toplumunda (Göregenli, 1995) incelenmesi önemli görülmektedir. Yapılacak yeni araştırmaların kültür değişkenini de göz önünde bulundurarak şekillendirilmesi önerilebilir. Böylece Türk kültürü bağlamında bilişsel kapalılık ihti-

yacına yönelik daha ayrıntılı ve kapsamlı bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Bailey, C. D., Dailey M. C., ve Phillips, T. J. (2005). A study of Kruglanski's need for closure construct and its implications for judgment and decision making in accounting and auditing. *Personality and Individual Differences*, 75, 247-259.
- Berenbaum, H., Bredemeier, K. ve Thompson, R. J. (2008). Intolerance of uncertainty: Exploring its dimensionality and associations with need for cognitive closure, psychopathology and personality. *Journal of Anxiety Disorders*, 22, 117-125.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal psikoloji sözlüğü*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: The Guilford Press.
- Calogero, R. M., Bardí, A. ve Sutton R. M. (2009). A need basis for values: Associations between the need for cognitive closure and value priorities. *Personality and Individual Differences*, 46, 154-159.
- Chirumbolo, A. (2001). The relationship between need for cognitive closure and political orientation: the mediating role of authoritarianism. *Personality and Individual Differences*, 32, 603-610.
- Chiu, C. Y., Morris, M. W, Hong, Y. Y. ve Menon, T. (2000). Motivated cultural cognition: The impact of implicit cultural theories on dispositional attribution varies as a function of need for closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 247-259.
- Colbert, S. M., Peters, E. R. ve Garety A. P. (2006). Need for closure and anxiety in delusions: A longitudinal investigation in early psychosis. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 1385-1396.
- Cuningham, G. (1997). *Assessment in the classroom: constructing and interpreting texts*. Routledge.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları (2. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- De Backer, A. K. ve Crowson, H. M. (2008). Measuring need for closure in classroom learners. *Contemporary Educational Psychology*, 33, 711-732.
- De Grada, E., Kruglanski, A. W., Mannetti L. ve Pierro, A. (1999). Motivated cognition and grup Interactionn: Need for closure affects the processes of collective negotiations. *Journal of Experimental Social Psychology*, 35, 346-365.
- Duriez, B. (2003). Vivisecting the religious mind: Religiosity and motivated social cognition. *Mental Health, Religion ve Culture*, 6(1), 79-86.
- Floyd, F. J. ve Widaman, K. F. (1995). Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological Assessment*, 7, 286-299.
- Göregenli, M. (1995). Kültürümüz açısından bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri: Bir başlangıç çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(35), 1-14.
- Güldü, Ö. (1998). *Açık uçlarda siyasal tutumlara sahip üniversite öğrencilerinin bazı psikolojik değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güldü, Ö. (2010). *Üniversite öğrencilerinde siyasal kimlik*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hasta, D. (2002). *Yetkeci kişilik ve bilişsel karmaşıklık düzeyi ile siyasal ideoloji arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Heaton, A. W. ve Kruglanski, A. W. (1991). Person perception by introvert and extroverts under time pressure: Need for closure effects. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 161-165.
- Jöreskog, K. G. ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International.
- Karaçanta, H. (2002). *Üniversite öğrencilerinin sosyal baskınlık yönelimi ve başka bazı değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kosic, A., Kruglanski, W. A., Pierro, A. ve Manetti, L., (2004). The social cognitions of immigrants' acculturation: Effects of the closure and the reference group at entry. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(6), 796-813.
- Kashima, E. S. ve Loh, E. (2006). International students' acculturation: Effects of international, conational and laocao ties and need for closure. *International Journal of Intercultural relations*, 30, 471-485.
- Kossawska, M. ve Van Hiel, A. (2003). The relationship between need for closure and conservative beliefs in western and eastern europe. *Political Psychology*, 24(3), 501-518.
- Kruglanski, A. W. ve Freund, T. (1983). The freezing and un-freezing of lay-inferences: Effects on impression primacy, ethnic stereotyping and numerical anchoring. *Journal of Experimental Social Psychology*, 19, 448-468.
- Kruglanski, A. W. ve Maysseless, O. (1988). Contextual effects in hypothesis testing: The role of competing alternatives and epistemic motivations. *Social Cognition*, 6, 1-21.
- Kruglanski, A. W., Webster, D. M. ve Klem, A. (1993). Motivated resistance and openness to persuasion in the presence or absence of prior information. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 861-877.
- Kruglanski, A. W. ve Webster, D. (1996). Motivated closing of the mind: Seizing and freezing. *Psychological Review*, 103, 263-283.
- Kruglanski A. W. ve Ajzen, I. (2006). Bias and error in human judgment. *European Journal of Social Psychology*, 13(1), 1-44.
- Liou, S. R. (2007). The relationships between collectivist orientation, perception of practice environment, organizational commitment, and intention to leave current job among Asian nurses working in the United States. *ProQuest*.
- Maysseless, O. ve Kruglanski, A. W. (1987). What makes you so sure? Effects of epistemic motivations on judgmental confidence. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 39, 162-183.
- Manetti, L., Pierro, A., Kruglanski, A., Taris, T. ve Bezinovic, P. (2002). A cross-cultural study of the need for cognitive closure scale: Comparing its structure in Croatia, Italy, USA and the Netherlands. *British Journal of Social Psychology*, 41, 139-156.
- McIntire, S. A. ve Miller, L. A. (2000). *Foundations of psychological testing*. Boston: McGraw Hill.
- Moneta, G. B. ve Yip, P. P. Y. (2004). Construct validity of the scores of the Chinese version of the need for closure scale. *Educational and Psychological Measurement*, 64,

- 531-548.
- Neuberg, S. L., Judice, T. N. ve West, S.G. (1997). What the need for closure scale measures and what it does not: Toward differentiating among related epistemic motives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1396-1412.
- Pierro, A. ve Kruglanski, A. W. (2008). "Seizing and freezing" on a significant person schema: Need for closure and the transference effect in social judgment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 1492-1502.
- Pierro, A., Cicero, L., Bonaiuta, M., Knippenberg, D. ve Kruglanski, A. W. (2005). Leader group prototypicality and leadership effectiveness: The moderating role of need for cognitive closure. *The Leadership Quarterly*, 16, 503-516.
- Roets, A., Van Hiel, A. ve Cornelis I. (2006). The dimensional structure of the need for cognitive closure scale: relationships with "seizing" and "freezing" processes. *Social Cognition*, 24(1), 22-45.
- Roets, A. ve Van Hiel, A. (2007). Separating ability from need: Clarifying the dimensional structure of the Need for Closure Scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(2), 266-280.
- Roets, A. ve Van Hiel, A. (2011). Item selection and validation of a brief, 15-item version of the Need for Closure Scale. *Personality and Individual Differences*, 50(1), 90-94.
- Roets, A. (2007). *The need for closure concept disclosed: Delineating motivation from ability in human decision-making* RUG01-001264494_2010_0001_AC, Erişim: <http://hdl.handle.net/1854/LU-472444>.
- Shiloh, S., Koren, S. ve Zakay, D. (2001). Individual differences in compensatory decision making style and need for closure as correlates of subjective decision complexity and difficulty. *Personality and Individual Differences*, 30, 699-710.
- Stalder, D. R. (2009). Competing roles for the subfactors of need for closure in committing the fundamental attribution error. *Personality and Individual Differences*, 47(7), 701-705.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Van Hiel, A. ve Mervielde, I. (2002). Effects of ambiguity and need for closure on the acquisition of information. *Social Cognition*, 20, 380-408.
- Van Hiel, A. ve Mervielde, I. (2004). Openness to experience and boundaries in the mind: Relationships with cultural and economic conservative beliefs. *Journal of Personality*, 72(4), 659-686.
- Van Hiel, A., Pandelaere, M. ve Duriez, B. (2004). The impact of need for closure on conservative beliefs and racism: Differential mediation by authoritarian submission and authoritarian dominance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 824-837.
- Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modellenmesi-I*. Ankara: Pegem Akademi.
- Webster, D. ve Kruglanski, A. W. (1994). Individual differences in need for cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 1049-1062.

Summary

The Adaptation of the Need for Cognitive Closure Scale into Turkish: A Validity and Reliability Analysis

Betül Dilara Şeker
Celal Bayar University

Emine Akman
Celal Bayar University

The Need for Cognitive Closure concept firstly introduced by Kruglanski to develop a theoretical framework for the motivational aspects of decision-making, based on his earlier work on The Epistemology Theory (Kruglanski & Webster, 1996). The need for cognitive closure demonstrates an individual's urge to attain any definite information in a particular context at a time of cognitive confusion and uncertainty (Webster & Kruglanski, 1994; 1998; Mannetti et al., 2002). The motivation towards closure within an individual can differ according to the situation the person encounters, such as time pressure increases NFC, but since closure eliminates the necessity for further information processes, situations in which information processing is considered to be difficult, laborious, or aversive can also result in a heightened desire for closure.

According to Webster and Kruglanski (1996), the desire for closure affects information processing when individuals construct their judgments, decisions, and knowledge in two distinct ways, which are the urgency and the permanence tendency. Seizing is the first tendency that refers to an inclination to hang on closure. A strong need for cognitive closure makes closure desirable immediately and any further delay becomes disturbing. Individuals then feel they cannot wait and bound to judgment. Freezing on the acquired structure is the second tendency about protecting the answer just obtained or holding on to it. The freezing process strengthens the association of the acquired knowledge, and it shields the knowledge system against contrary information. These tendencies serve to avoid the lack of closure, and the second by keeping it from recurring. The first phase brings the situation to a rapid end, whilst the second allows information from similar situations to be re-processed and stored (Calogero, Bardi, Sutton, 2009; Roets & Van Hiel, 2011; Webster & Kruglanski, 1994).

Need for cognitive closure may vary as a function of the situation, individuals also tend to differ in their

chronic level of cognitive closure as well. Moreover, The Need for Cognitive Closure Scale (NFCS) has been developed as an individual difference measure of these differences by Webster and Kruglanski (1994). Five major aspects are assumed to broadly represent the construct of the scale. Preference for order refers to the need to protect life order and aversion from confusion. Another factor that is discomfort with ambiguity refers to refrain from disorientation and from life experiences involving uncertainty. The third factor preference for predictability mentions individuals' estimation needs and consistency as well as avoidance of unpredictable experiences. Closed-mindedness refers to refrain from fighting, to be reluctant to new information and alternative ideas. The last factor is Decisiveness is the need for quick decisions and judgments and avoidance of instability.

The need for cognitive closure concept was assumed as a one dimensional construct, integrating both seizing and freezing parts. Thus, the NFCS was also designed as a one-dimensional tool (Kossowska et al., 2002; Kruglanski et al., 1997; Mannetti et al., 2002; Webster & Kruglanski, 1994); with no objective to differentiate between the underlying processes of seizing and freezing. However, Neuberg, Judice, and West (1997) concluded that the scale was not one-dimensional as intended by its developers and instead they proposed a two-factor model. The first factor was labeled preference or need for (simple) structure, comprising items tapping preference for order, preference for predictability, discomfort with ambiguity, and closed-mindedness subscales. The second factor loaded the items of the decisiveness facet subscale. Nowadays, the two-factorial interpretation of the NFCS is widely accepted as an alternative for the original one-dimensional perspective.

The present study examined the NFCS as a one-dimensional and the five-factor structure as the original form developed and used by Webster and Kruglanski (1994). The purpose of this study is adopting the NFCS into the Turkish language by testing its validity and reli-

ability and to ensure the Turkish version met the required standards.

Method

Participants

A total of 721 (352 = women, 352 = men) students participated in the study and filled Tr-NFCS. Mean age of the total sample was 21.8 years ($SD = 2.4$). Also a total of 67 participants (34 = women, 33 = men) retook the survey three weeks after their initial participation. In addition, the questionnaire applied to the participants consisted of demographic questions, Social Dominance Orientation Scale (SDA), Intolerance for Uncertainty Scale (IUS) and Authoritarian Personality Scale (APS).

Instruments

Turkish Need for Cognitive Closure Scale (Tr-NFCS). The Tr-NFCS (Webster & Kruglanski, 1994) consisted of 42 statements and being answered with 6-point Likert type scale ranging from 1 "Totally disagree" to 6 "Totally agree". The NFCS was organized into five subscales that tap different facets of reaching out accurate information in complexity and uncertainty conditions. The subscales of NFCS were; preference for order (PO, 10 items), discomfort with ambiguity (DA, 8 items), preference for predictability (PP, 9 items), closed mindedness (CM, 8 items) and decisiveness (D, 7 items). Statements numbered as 2, 5, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 27, 28, 34, 37, 38 and 42 were reverse coded before analyzing. Total scores on the scale ranged from 42 to 252 with higher scores indicating an increased need for closure.

Social Dominance Orientation Scale (SDOS). Sidanius et al. (1994) have developed the scale to determine the level of individuals and groups' social dominance and superiority orientation and desire on other individuals or groups. The scale consists of 16 items and responses were reported on a 7-point Likert type ranging from 1 (very wrong) to 7 (very true) The SDOS scores ranged from the lowest score of 16 and the highest score is 112. Additionally, SDOS higher scores indicate a low social dominance orientation.

Intolerance for Uncertainty Scale (IUS). Martin and Westie was developed IUS in 1959. The scale consists of eight items scored on a five-digit Likert-type scale ranging from 1 (strongly disagree) to 7 (strongly agree). High scores obtained from the scale indicate the increased levels of intolerance of uncertainty (Güldü, 1998).

Authoritarian Personality Scale (APS). Scale is used to determine political beliefs and tendencies by McClosky and Chong (1985) in the United States. APS consisting of six items is being evaluated on a scale of

five digits. The higher the scores obtained from the scale are the higher level of the authoritarian personality is.

Procedure

The NFCS was translated into Turkish using the standard 'translation-back translation method by three experts and a group of PHD students, and the scale retranslated to English by an expert. The opinions of the expert and the student group were taken about the Turkish and English versions after the scale was revised according to these feedbacks. The scale was implemented on a voluntary basis, and the personal information was not asked to the participants.

Results

Results of the Tr-Need for Cognitive Closure Scale were tested via using the LISREL 8.8 (Jöreskog & Sörbom, 1993) statistical package for the Confirmatory Factor Analysis to test the construct validity. Confirmatory Factor Analysis was conducted three times for data and item-total correlations were analyzed according to the subscales and regarding to these analyses six items were removed from the scale because of the no significant factor loadings or unacceptably weak item total correlation coefficients of them under the limit. In Moneta and Yip's (2004) research they similarly removed items which depressed coefficients of reliability, and following their removal, demonstrated a rise in reliability coefficients. Besides, the goodness of fit indices obtained from the Confirmatory Factor Analysis results indicated that the data for the Turkish version of NFCS fitted very well to the five factor model of cognitive closure (Webster & Kruglanski, 1994).

The subscales of the Tr-NFCS correlated significantly with one another in the theoretically meaningful and expected directions. Moreover, the five subscales of NFCS correlated negatively with SDOS but positively with IUS and APS. For example, SDOS scores correlated inversely with subscales scores except decisiveness subscale of Tr-NFCS, while uncertainty and APS scores correlated positively with the scale's subscales scores. These findings supported the expectations and provided evidence for the content related validity of Tr-NFCS.

Gender differences were examined in terms of their need for closure level, and it is observed that men and women differed on four Tr-NFCS subscales. Women ($M = 33.93$, $SD = 5.72$) scored significantly higher than men ($M = 32.58$, $SD = 6.09$) on PO subscale ($t = 3.03$, $p < .01$). Women ($M = 43.47$, $SD = 6.61$) scored significantly higher than men ($M = 40.93$, $SD = 6.73$) also on DA subscale ($t = 4.91$, $p < .001$). Also, women ($M = 41.70$, $SD = 6.56$) scored significantly higher than men ($M = 40.39$, $SD = 6.85$) on PP subscale ($t = 2.54$, $p < .05$). Oppositely,

men ($M = 21.02$, $SD = 5.41$) scored significantly higher than women ($M = 23.05$, $SD = 5.15$) on D subscale. However, there were no statistically significant differences on CM subscale.

The Turkish form had acceptable and sufficient internal consistency and test-retest reliability coefficients. The internal consistency coefficients of subscales ranged from a low of .55 to a high of .78. The test-retest reliability coefficients ranged from a low of .74 to a high of .92. Moreover, split half reliability coefficients of Tr-NFCS subscales were examined, and it is observed that they ranged from .51 to .75.

Discussion

The results obtained from the study suggest that the Tr-NFCS possessed good construct validity. To examine whether the 42 items of the scale fit to the 5-factor model proposed by Webster and Kruglanski (1994), three consecutive confirmatory factor analyses and an item total analyses were performed for the scale. Then problematic six items removed from the scale. The goodness of fit indices obtained from the confirmatory factor analyses suggests that the Turkish versions of items of the NFCS fitted very well to the 5-factor model.

Content related validity of the Tr-NFCS was assessed by means of correlating it with the SDO, IUS and APS scale scores. The Tr-NFCS showed significant correlations with SDO, IUS and APS and in expected directions with the PSI scores except SDOS scores. For instance, SDO scale scores correlated inversely with subscales scores except decisiveness subscale of Tr-NFCS,

while uncertainty and APS scores correlated positively with the scale's subscales scores. The findings confirmed our expectation sufficiently for the total scale and subscale scores of the Tr-NFCS and, this was accepted as a further evidence for the content related validity of the Tr-NFCS.

The results obtained in the study showed that both the internal consistency and test-retest reliability estimates of the Tr-NFCS were adequate. The internal consistency and the test-retest reliability coefficients for the Tr-NFCS were comparable to those reported by (Mannetti et al., 2002; Roets & Van Hiel, 2007; Shiloh et al., 2001; Stalder, 2009; Van Hiel et al., 2004). In addition, split half reliability coefficients of Tr-NFCS subscales were examined and, it is observed that, they were satisfying enough to accept the Tr-NFCS as a reliable measurement tool.

In summary, the results of this study suggested that the Tr-NFCS was a valid and reliable measurement tool. Despite the significance of the findings, one should be cautious when generalizing the results obtained in this study for the reasons that the sample was comprised of university students only. Thus, the generalizability of the findings to the other education groups should be considered. More specifically, for the future studies, validity of the Tr-SPSI-R should be established against performance measures as well as sensitivity to interventions. Despite of the fact that education limitation, the age range of the student sample considered wide enough to ameliorate this limitation. As a final conclusion, it would seem from the results of this study that the Turkish version of the NFCS meets acceptable levels of validity and reliability.